

**Policy Recommendations on Public Participation in Environmental Protection:
A Case Study of Hin Nam No National Protected Area in Bualapha District,
Khammouane Province, Lao People's Democratic Republic**

Sinnasone Sengchanthavong

Doctor of Philosophy program in Development Administration, Faculty of Management Science,
Sakon Nakhon Rajabhat University

Corresponding Author: sina_sone@yahoo.co.uk

Received: December 10, 2018

Revised: February 4, 2019

Accepted: March 6, 2019

Abstract

The purposes of this study were: 1) to investigate problems on public participation in the conservation of Hin Nam No National Protected Area from the past up to the present time; and 2) to identify factors affecting achievements on the participation in conserving the Hin Nam No National Protected Area, Bualapha District, Khammouane Province, Lao PDR. The author employed a qualitative research methodology with the sample of 32 participants including representatives of the villagers, delegation of the public sector, representatives of the private sector along with experts, who were purposively selected. Tools used to collect data included a workshop, a set of structured interviews, and in-depth interviews. Content analysis was applied.

The findings of this study were as follows. The states and problems on the participation in conserving the national conserved forest consisted of 6 components: 1) lack of activity participation; 2) lack of continuity on the activity operation; 3) lack of public relations; 4) lack of experienced personnel; 5) lack of budget/materials and utensils; and 6) lack of information perception. The factors affecting the participation achievements in conserving the national conserved forest were composed of 8 components: 1) individual characteristics; 2) dissemination and public relations; 3) leadership; 4) information and communications technology; 5) good governance principles; 6) human resources; 7) sustainability; and 8) budget.

Keywords: policy recommendation, public participation, conservation, national protected forest, Lao People's Democratic Republic

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ: กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

สินณะสอน แสงจันทะวง

นักศึกษา หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาบริหารการพัฒนา

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้จัดทำบทความต้นฉบับ: sina_sone@yahoo.co.uk

ได้รับบทความ: 10 ธันวาคม 2561 **ปรับปรุงแก้ไข:** 4 กุมภาพันธ์ 2562 **ตอบรับตีพิมพ์:** 6 มีนาคม 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยจำนวน 32 คน ได้แก่ ตัวแทนประชาชน ตัวแทนภาครัฐ ตัวแทนภาคเอกชน และผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง วิธีการที่เก็บรวบรวมข้อมูล คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และการสัมภาษณ์เชิงลึก เทคนิคในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ ประกอบด้วย 6 ประการ ได้แก่ 1) ขาดการเข้าร่วมกิจกรรมกับภาครัฐ 2) ภาครัฐดำเนินการขาดการต่อเนื่อง 3) ขาดการประชาสัมพันธ์ 4) ขาดบุคลากรที่มีความชำนาญงาน 5) ขาดงบประมาณ วัสดุ และอุปกรณ์ และ 6) การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ มี 8 ประการ ได้แก่ 1) ลักษณะส่วนบุคคล 2) การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ 3) ภาวะผู้นำ 4) สารสนเทศและเทคโนโลยี 5) หลักธรรมาภิบาล 6) ทรัพยากรมนุษย์ 7) ความยั่งยืน และ 8) งบประมาณ

คำสำคัญ : ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย การมีส่วนร่วม การอนุรักษ์ ป่าสงวนแห่งชาติ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

บทนำ

ป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับสิ่งมีชีวิตไม่ว่าจะเป็นมนุษย์หรือสัตว์ ทั้งนี้เนื่องจากมนุษย์ได้รับประโยชน์จากป่าไม้มากมาย นับตั้งแต่ในอดีตที่มนุษย์ได้เริ่มพึ่งพาตนเอง มนุษย์เรียนรู้ที่จะใช้ประโยชน์จากป่าไม้เนื่องจากป่าไม้เป็นแหล่งปัจจัยสี่ ได้แก่ อาหาร เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรค สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีทรัพยากรป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ มีคุณค่าและเป็นเอกลักษณ์ทางระบบนิเวศที่มีความสำคัญทั้งในด้านเศรษฐกิจและใช้ในการดำรงชีวิตเป็นแหล่งอาหาร รายได้ของชุมชนในชนบทโดยเฉพาะคนยากจน ในขณะเดียวกันป่ายังเป็นที่อยู่อาศัยสำหรับสัตว์ป่าและความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น ดิน แหล่งน้ำ และลม เป็นต้น ประชาชนประมาณร้อยละ 80 อาศัยป่าไม้ในการใช้ประโยชน์เช่นใช้ไม้ทำฟืน ยารักษาโรค และอาหาร ในปี พ.ศ. 2503 สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีเนื้อที่ป่าไม้ร้อยละ 70 ของพื้นที่ทั่วประเทศ (ยุทธศาสตร์ป่าไม้, 2558) เนื่องจากประเทศชาติมีความจำเป็นในการพัฒนา ในปี พ.ศ. 2513 รัฐบาลได้มีนโยบายในการใช้ทรัพยากรป่าไม้เพื่อการพัฒนาเพื่อสร้างความผาสุกให้แก่ประชาชนของประเทศชาติ ภายใต้แผนนโยบายการคุ้มครองเศรษฐกิจ สังคมของรัฐบาล ได้มีการแต่งตั้งให้ รัฐวิสาหกิจป่าไม้ขึ้น 9 แห่ง และมอบพื้นที่ป่าไม้ให้แก่แต่ละแห่งไม่ต่ำกว่า 1,250,000 -1,875,000 ไร่ เพื่อคุ้มครองการตัดไม้ การปลูกป่า การป้องกันและแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์จากป่าไม้แต่การดำเนินการของรัฐวิสาหกิจเหล่านั้นไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ นอกจากนี้พื้นที่ป่าไม้ของประเทศยังถูกทำลายปีละไม่ต่ำกว่า 1,875,000 ไร่ โดยมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย เช่น การบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอยของประชาชนในชนบทเพื่อการขยายพื้นที่การผลิตเกษตรกรรม การตัดไม้ทำลายป่าเพื่อการค้า ไฟไหม้ป่าที่เกิดจากการเผาป่าเพื่อล่าสัตว์ การทำลายของโรคและแมลงเป็นสาเหตุก่อให้เกิดผลกระทบและทำลายสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติอย่างร้ายแรง (ยุทธศาสตร์ป่าไม้ ปี 2558 - 2563) (แขวงคำม่วน, 2558)

ในสถานการณ์ที่ป่าไม้ได้ถูกทำลายอย่างรุนแรง จึงได้เกิดกองประชุมป่าไม้ทั่วประเทศครั้งที่ 1 ในเดือนตุลาคมปี พ.ศ. 2532 โดยพรรคและรัฐบาลได้กำหนดนโยบาย 3 ด้าน คือ การรักษาป่า ฟื้นฟู บูรณะและการฟื้นฟูชีวิติวิทยาของป่าไม้ โดยการปรับปรุงระบบการคุ้มครองและปกป้องรักษาป่าไม้ที่มีอยู่และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ อย่างคุ้มค่าและต่อมาในปี พ.ศ. 2536 รัฐบาลได้ออกคำสั่งประกาศสร้างตั้งป่าสงวนแห่งชาติทั่วทั้งประเทศ จำนวน 18 แห่ง มีพื้นที่ทั้งหมด 17.5 ล้านไร่หรือเท่ากับร้อยละ 12 ของพื้นที่ทั่วทั้งประเทศ (พ.ร.บ. ว่าด้วยการสร้างตั้งป่าสงวนแห่งชาติ เลขที่ 164/นย, 2536) ได้มีการกำหนดจัดและต่อมาได้ประกาศเพิ่มเติมอีก จำนวน 6 แห่ง รวมทั้งหมด 24 แห่ง มีพื้นที่ 23.54 ล้านไร่หรือเท่ากับร้อยละ 16 ของพื้นที่ทั่วทั้งประเทศ ป่าสงวนแห่งชาติเหล่านี้ได้เป็นพื้นที่สำคัญสำหรับการอนุรักษ์ แม้ความหลากหลายทางด้านชีวภาพทางธรรมชาติ ร่องรอยประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เช่น ป่าสงวนแห่งชาติน้ำฮ่า แขวงหลวงน้ำทา เป็นพื้นที่อนุรักษ์ไว้เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวธรรมชาติ ป่าสงวนแห่งชาติน้ำปูย แขวงไชยบุรี เป็นพื้นที่อนุรักษ์ประชากรช้างป่า ป่าสงวนแห่งชาติน้ำแอต ภูเลย แขวงหัวพัน เป็นพื้นที่อนุรักษ์ประชากรเสือโคร่ง ป่าสงวนแห่งชาติน้ำกิง แขวงบอลิคำไซ เป็นพื้นที่อนุรักษ์ประชากรนกเงือก ป่าสงวนแห่งชาติเขเปี่ยน แขวงจำปาสัก เป็นพื้นที่อนุรักษ์ป่าไม้ ดินและสัตว์ป่า ป่าสงวนแห่งชาติตงภูเวียง นครสะหวันนะเขต เป็นพื้นที่อนุรักษ์สัตว์ เช่น โอง รมัง ป่าสงวนแห่งชาตินากาย น้ำหิน แขวงคำม่วน เป็นพื้นที่อนุรักษ์ป่าต้นน้ำและความหลากหลายทาง

ชีวภาพสายสูญหลง ดังนั้นป่าสงวนแห่งชาติล้วนแล้วแต่มีคุณค่าที่โดดเด่นและควรอนุรักษ์เฉพาะพื้นที่ของแต่ท้องถิ่น

ป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ ตั้งอยู่เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีเนื้อที่ 88,500 เฮกตาร์ หรือเท่ากับ 553,125 ไร่ เป็นหนึ่งในจำนวน 3 เขตป่าสงวนแห่งชาติในแขวงคำม่วน ซึ่งมีเขตเชื่อมต่อติดกับป่าสงวนแห่งชาติในกาย น้ำเทินที่มีพื้นที่ป่าดิบชื้นและป่าสงวนแห่งชาติ มีภูเขาหินที่ใหญ่เป็นอันดับ 2 ของแขวงคำม่วน ป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เป็นพื้นที่ที่มีภูเขาหินที่กว้างใหญ่ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ติดกับพองญา-แก๋บ่างทางภาคกลางของสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและเป็นระบบนิเวศวิทยาภูเขาหินและเป็นแหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติที่สำคัญ มีสัตว์อาศัยอยู่หลายชนิด ประกอบด้วย สัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนม 55 ชนิด นก 184 ชนิด, สัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ 21 ชนิด และปลา 96 ชนิด และมีสัตว์อนุรักษ์ (Rare species) และ 11 ชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม (Endanger Species) ในป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อมีสัตว์เลี้ยงลูกด้วยน้ำนมที่ถูกภัยคุกคาม เช่น ค่างห้าสี และชะนีแก้มขาว เป็นต้น (รายงานการสำรวจสัตว์ป่าโดยสมาคมอนุรักษ์สัตว์ป่าและกรมป่าไม้แผนกทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2539) นอกจากนี้มีนกเงือกอีก 4 ชนิด และสัตว์เฉพาะถิ่นที่อาศัยอยู่ตามภูเขาหินทางภาคกลางของอินโดจีนอีกเป็นจำนวนมาก ในปัจจุบันยังไม่มีการศึกษาอย่างละเอียดเกี่ยวกับเส้นเขตแดนทางวัฒนธรรมของบรรดาชาวเผ่าที่ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกัน นอกจากนี้ป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อยังเป็นสถานที่สำคัญทางด้านประวัติศาสตร์ซึ่งยังมีเส้นทางลำเลียงอาวุธของโฮจิมินห์และร่องรอยของหลุมระเบิดจากสงครามเวียดนามกระจายอยู่ตามพื้นที่อันก่อให้เกิดผลกระทบมาถึงปัจจุบันและยังมีระเบิดที่ยังไม่ระเบิดตกค้างอยู่จำนวนมาก ได้กลายเป็นร่องรอยแห่งวีรชน ความฉลาดและความอดทนของกระบวนการต่อสู้เพื่อปกป้องประเทศชาติของชาวอินโดจีนในสมัยสงครามอันเป็นเอกลักษณ์ที่โดดเด่นมากกว่าป่าสงวนแห่งชาติแห่งอื่นๆ ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยเฉพาะความโดดเด่นทางด้านลักษณะของภูมิประเทศซึ่งมีทิวทัศน์ทางธรรมชาติ ร่องรอยของประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและความหลากหลายทางชีวภาพทำให้ป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ โดยรัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้นำเสนอต่อองค์การ UNESCO เพื่อเข้าเป็นมรดกโลกทางธรรมชาติ (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2559)

อย่างไรก็ตามการบริหารจัดการป่าไม้ โดยการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐ ภาคเอกชนและการช่วยเหลือทุนจากต่างประเทศมาช่วยเหลือในด้านการสำรวจสัตว์ป่าและพันธุ์พืช โดยองค์การสัตว์ป่าโลกและกรมป่าไม้ ในปี พ.ศ. 2539 การวางแผนการใช้พื้นที่ดิน การสร้างป่าเขตแดนและการสร้างความเข้มแข็งด้านการร่วมมือกับประเทศเวียดนามในปี พ.ศ. 2549 ด้วยการสร้างวิธีการคุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติร่วมกับชุมชนและบรรดาผู้มีส่วนร่วมในปี พ.ศ. 2552 มีการสร้างแผนคุ้มครองป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อในปี พ.ศ. 2553 การประเมินการคุ้มครองที่ดี การแต่งตั้งคณะกรรมการคุ้มครองร่วมในชั้นบ้าน กลุ่มบ้านและชั้นเมือง เมื่อปี พ.ศ. 2557 แต่การบริหารจัดการไม่มีประสิทธิผล ป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อและการบุกรุกป่าในการนำใช้ทรัพยากรธรรมชาติของชาวบ้านโดยการหันเปลี่ยนจากการบริโภคภายในครัวเรือนไปสู่การค้าขายและมีการใช้เครื่องมือในการล่าสัตว์อย่างต่อเนื่องแทบจะสูญพันธุ์ เนื่องจากมีความต้องการผลิตภัณฑ์จากป่าของตลาดมีสูง เช่น กระดุกค่าง เลียงผา นิ่ม เม่น เต่าและตะกวด รวมทั้งชนิดพันธุ์พืชที่ใกล้สูญพันธุ์ ได้แก่ ไม้ดูลาย ไม้กฤษณา และกล้วยไม้ เป็นต้น เนื่องจากการบริหารคุ้มครองในระยะที่ผ่านมารัฐบาลดำเนินการฝ่ายเดียว ขาดการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังจากทุก

ภาคส่วนประชาชนไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ ร่วมติดตามและประเมินผล จึงทำให้ป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวนับวันยิ่งเสื่อมโทรม ดังนั้นการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นการแสดงออกถึงความร่วมมือของชุมชนหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการที่มีความเห็นสอดคล้องกันและเข้าร่วมตั้งแต่ร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงาน ร่วมประเมินผล ร่วมรับผิดชอบและร่วมในผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นเพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ต้องการ โดยการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์กร เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ร่วมกัน สอดคล้องกับ วิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์ (2552), มณฑล เอกอดุลย์พันธ์ (2553) และพระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิติปสิทธิกร) (2556) ได้กล่าวถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า ประกอบด้วย การร่วมวางแผน การร่วมดำเนินการ การร่วมรับผลประโยชน์ และการร่วมติดตามและประเมินผล เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารการพัฒนาในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติชุมชนมีส่วนร่วมให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อชุมชนและรัฐบาลอย่างยั่งยืน

จากสภาพปัญหาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติและศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ : กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีรายละเอียดของการวิจัย ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ : กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ: กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวิธีดำเนินการวิจัย 2 ระยะ ดังนี้ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ : กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และระยะที่ 2 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ : กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1. กลุ่มเป้าหมาย

1.1 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในระยะที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ: กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน จำนวน 20 คน ได้แก่ ตัวแทนประชาชน ตัวแทนภาครัฐ ตัวแทนภาคเอกชน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในระยะที่ 2 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ: กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 12 คน โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. ด้านเนื้อหา

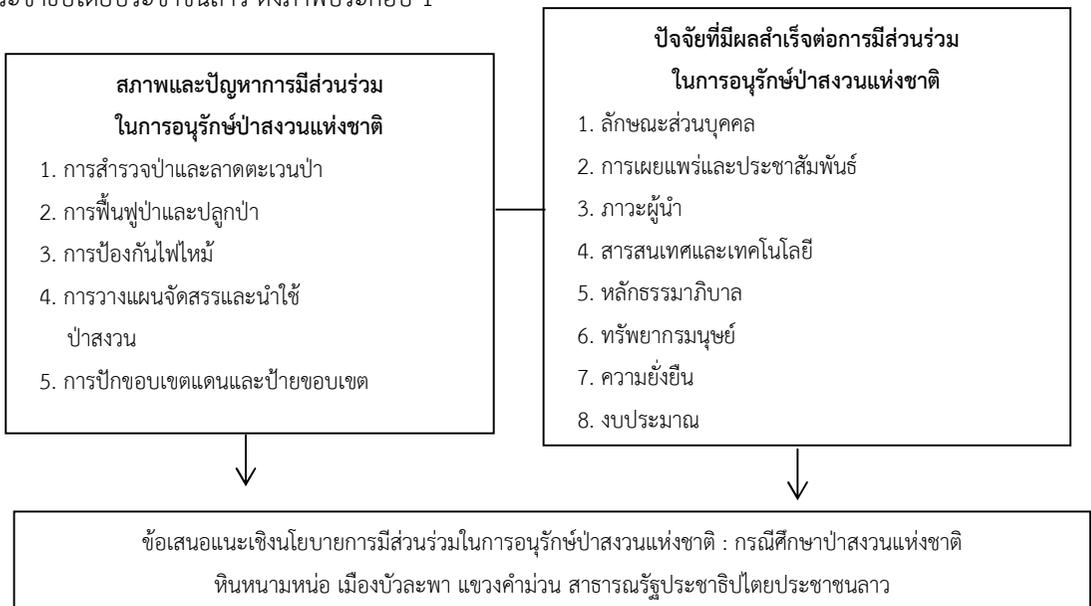
2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ มี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ขาดการเข้าร่วมกิจกรรมกับภาครัฐ 2) ภาครัฐดำเนินการขาดการต่อเนื่อง 3) ขาดการประชาสัมพันธ์ 4) ขาดบุคลากรที่มีความชำนาญงาน 5) ขาดงบประมาณ/ วัสดุอุปกรณ์ และ 6) การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

2.2 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ มี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ลักษณะส่วนบุคคล 2) การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ 3) ภาวะผู้นำ

4) สารสนเทศและเทคโนโลยี 5) หลักธรรมาภิบาล 6) ทรัพยากรมนุษย์ 7) ความยั่งยืน และ 8) งบประมาณ

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และ 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ : กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ดังภาพประกอบ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมการวิจัย ได้แก่ ระยะเวลาที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการ ลักษณะแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และระยะที่ 2 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ลักษณะแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย ดังนี้

1. ร่างแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้างโดยมีเนื้อหาสอดคล้องกับตามกรอบแนวคิดของการวิจัยนำไปปรึกษากับคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาในขั้นต้น แล้วไปปรับปรุงแก้ไขไปหาความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity)
2. การหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์กึ่งมีโครงสร้าง โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คนพิจารณาเพื่อหาค่าความสอดคล้องและความตรงกับสิ่งที่ต้องการจะวัด คือ ค่า IOC (Index of Items - Objectives Congruence) โดยพิจารณาจากค่า IOC ที่มากกว่าลงความ 0.50 ขึ้นไป จึงจะถือว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวแทนของสิ่งที่ต้องการวัดได้ ผลการพิจารณาค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือรับรองจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มเป้าหมายในการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันและปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลจากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันและปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมประเด็นข้อมูลและแยกแยะหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยและการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ หินหนามหน่อ เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในอดีตที่เกี่ยวกับสภาพการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้ 1) การสำรวจป่า/ลาดตะเวนป่า 2) การฟื้นฟูป่า/ ปลูกป่า 3) การป้องกันไฟไหม้ 4) การวางแผนจัดสรรและนำไปใช้ป่าสงวน และ 5) การปักขอบเขตแดน/ ป้ายขอบเขตและปัจจุบันเกิดปัญหาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ ประกอบด้วย 1) ขาดการเข้าร่วมกิจกรรมกับภาครัฐ 2) ภาครัฐดำเนินการขาดการต่อเนื่อง 3) ขาดการ

ประชาสัมพันธ 4) ขาดบุคลากรที่มีความชำนาญงาน 5) ขาดงบประมาณ/วัสดุอุปกรณ์ และ 6) การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร

2. ผลการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยและการสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ดังนี้ 1) ลักษณะส่วนบุคคล 2) การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ 3) ภาวะผู้นำ 4) สารสนเทศและเทคโนโลยี 5) หลักธรรมาภิบาล 6) ทรัพยากรมนุษย์ 7) ความยั่งยืน และ 8) งบประมาณ

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. สภาพการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวในอดีตที่เกี่ยวกับสภาพการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ ประกอบด้วย 1) การสำรวจป่า/ลาดตะเวนป่า 2) การฟื้นฟูป่า/ปลูกป่า 3) การป้องกันไฟไหม้ 4) การวางแผนจัดสรรและนำไปใช้ป่าสงวน และ 5) การปกป้องเขตแดน/ ป้ายขอบเขต ทั้งนี้เนื่องจากประโยชน์จากป่าไม้ทรัพยากรป่าไม้นับว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า ป่าไม้เป็นแหล่งผลิตไม้โดยตรงและยังมีความสำคัญในด้านนิเวศวิทยาอีกด้วย ดังนั้นป่าไม้จึงให้ประโยชน์แก่มวลมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม คือ ประโยชน์โดยตรง มนุษย์ได้รับผลประโยชน์โดยตรงจากไม้ในป่าในแง่ของปัจจัยสี่ ประโยชน์ทางอ้อม การใช้ประโยชน์จากป่านอกจากจะได้ไม้เป็นสินค้ามาหาศาลแล้ว ป่าไม้ยังช่วยให้มนุษย์ได้อย่างปกติหรือสมดุลธรรมชาติ ช่วยลดความรุนแรงของมลพิษต่าง ๆ ป่าไม้ช่วยเพิ่มปริมาณออกซิเจนในบรรยากาศและการสังเคราะห์แสงของพืชจะใช้ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์และได้ออกซิเจนออกมา ป่าไม้เป็นแหล่งรักษาพันธุกรรมของพืชและสัตว์ ป่าไม้เป็นแหล่ง รวบรวมความหลากหลายทางชีวภาพของโลก ทำให้การถ่ายทอดพันธุกรรมของพืชและสัตว์เป็นไปอย่างธรรมชาติและสมดุลของพืช ป่าและสัตว์ป่าสามารถนำมาเลี้ยงดูและเป็นพืชและสัตว์ทางเศรษฐกิจได้ป่าไม้เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ ป่าไม้ตามธรรมชาติมีที่พักผ่อนหย่อนใจ ป่าไม้เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า ป่าไม้เป็นแหล่งที่อยู่อาศัย หลบซ่อนภัยและแหล่งอาหารของสัตว์ป่าที่ใดมีป่าที่นั่นย่อมมีสัตว์ป่า ดังนั้นการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อมนุษย์ พืช สัตว์ ในการอนุรักษ์นี้และดินต้นไม้ป้องกันการตื่นเงินของแม่น้ำและการเกิดอุทกภัย บรรยากาศมีความชุ่มชื้นในบรรยากาศที่มีป่าปกคลุม ช่วยเพิ่มปริมาณออกซิเจนในบรรยากาศ พร้อมทั้งเป็นแหล่งรักษาพันธุกรรมของพืชและสัตว์ และการสงวนของหายากการใช้ที่ยั่งยืน การฟื้นฟูสิ่งเสื่อมโทรมและการสงวนของหายาก (ผนิกุล อู่สกุล, 2556) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติว่าด้วยป่าสงวนแห่งชาติ สปป.ลาว (2558) ได้ระบุไว้ในการดำเนินการในอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ ประกอบด้วย 1) การสำรวจป่า 2) การปกป้องเขตแดน/ ป้าย 3) การฟื้นฟูป่า 4) การป้องกันไฟไหม้ 5) การค้นคว้าวิจัย 6) การวางแผนจัดสรรและการนำไปใช้ป่า และ 7) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และปัจจุบันเกิดปัญหาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ ประกอบด้วย 1) ขาดการเข้าร่วมกิจกรรมกับภาครัฐ 2) ภาครัฐดำเนินการขาดการต่อเนื่อง 3) ขาดการประชาสัมพันธ์ 4) ขาดบุคลากรที่มีความชำนาญงาน 5) ขาดงบประมาณ/วัสดุอุปกรณ์ และ 6) การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้เนื่องจากภาครัฐสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวได้มีการสัมปทานให้เอกชน นายทุนเข้าไปตัดไม้ โดยที่ภาคประชาชนไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมดำเนินการใด ๆ จึงทำให้เกิดปัญหา

ดังกล่าวขึ้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของธวัชชัย สุขลอย (2554) ที่ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ : บ้านคลองทราย ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ปัญหาในการอนุรักษ์ป่าไม้ เช่น 1) ประชาชนไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมอนุรักษ์ป่าไม้อย่างเต็มที่ เพราะต้องประกอบอาชีพเพื่อความอยู่รอดและ 2) หน่วยงานราชการขาดความจริงใจที่จะช่วยเหลือประชาชนและสอดคล้องกับผลงานวิจัยของสุชาวลี ชูเอน (2555) ที่ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน กรณีศึกษา ตำบลวังมะปราง อำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง พบว่า ปัญหาในการอนุรักษ์ป่าไม้ เช่น 1) ประชาชนไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างครบถ้วน 2) ประชาชนส่วนใหญ่ที่ประกอบอาชีพเกษตรกร ทำให้ต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการดูแลผลผลิตของตน 3) พื้นที่ยังขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับทัศนะของณัฐวรรณ สุนทรวิโรทธิโชติ (2556) ได้กล่าวถึงปัญหาในการอนุรักษ์ป่าไม้ คือ 1) การใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพไม่คุ้มค่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดจึงมีปริมาณลดลงอย่างรวดเร็ว 2) ขาดการประสานงานในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติในแต่ละระดับพื้นที่และเกิดปัญหาความขัดแย้ง 3) ขาดการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อไว้ใช้งานในอนาคต ทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดจึงมีสภาพโทรมเกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม

2. ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติมี 8 องค์ประกอบได้แก่ 1) ลักษณะส่วนบุคคล 2) การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ 3) ภาวะผู้นำ 4) สารสนเทศและเทคโนโลยี 5) หลักธรรมาภิบาล 6) ทรัพยากรมนุษย์ 7) ความยั่งยืน และ 8) งบประมาณ ทั้งนี้เนื่องจากการมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการทำงานที่บุคคลหรือคณะบุคคลปฏิบัติกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งร่วมกันในองค์กรหรือหน่วยงานให้บรรลุจุดประสงค์ตามที่กำหนดไว้โดยร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมรับผิดชอบ ร่วมตัดสินใจ ร่วมแก้ปัญหา ร่วมสนับสนุนและให้ข้อเสนอแนะในการบริหารสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ผณิตกุล อุษสกุล (2556) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของสมาชิกชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติบ้านวังสูง ตำบลทอนหงส์ อำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จในการอนุรักษ์ป่าไม้ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว สถานภาพสมรส และระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม คือ อาชีพ รายได้ครอบครัวต่อปี สถานภาพทางสังคม จำนวนที่ดินทำกิน การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ ปัจจัยการกระตุ้น คือ ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และการให้รู้คุณค่า ความตระหนักต่อทรัพยากรป่าไม้ (โปรดพิจารณาเพิ่มเติม อัคริมา พลกำจัด ณัฐพงศ์ จิตรนิรัตน์ และพรไทย ศิริสาธิตกิจ, 2560) และสอดคล้องกับผลการวิจัยของเบญจวรรณ บุญยรัตน์ (2558) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จในการอนุรักษ์ป่า คือ 1) การให้การศึกษา 2) การสร้างจิตสำนึกแห่งการอนุรักษ์ และ 3) การส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมโดยให้เอื้อต่อการอนุรักษ์ และ 4) การสร้างจิตสำนึก (โปรดพิจารณาเพิ่มเติม เกียรติศักดิ์ พันธธาโฮม และศุภวัฒน์นากร วงศ์ธนวุธ, 2560)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลที่ได้จากการวิจัยเกี่ยวกับสภาพการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวที่พบสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศและสามารถนำไปเปรียบเทียบบริบทป่าสงวนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1.2 สามารถนำปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ ได้แก่

1) ลักษณะส่วนบุคคล 2) การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ 3) ภาวะผู้นำ 4) สารสนเทศและเทคโนโลยี 5) หลักธรรมาภิบาล 6) ทรัพยากรมนุษย์ 7) ความยั่งยืน และ 8) งบประมาณ ไปประยุกต์ใช้หรือบูรณาการให้เหมาะสมกับเขตป่าสงวนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ: กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวไปสู่การปฏิบัติของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติเมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

2.3 ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าสงวนแห่งชาติ: กรณีศึกษาป่าสงวนแห่งชาติหินหนามหน่อ เมืองบัวละพา แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตย

2.4 ควรทาการศึกษาเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research: PAR) โดยให้ภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรอิสระ ชุมชน ประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมแห่งชาติซึ่งเป็นนโยบายของรัฐ

เอกสารอ้างอิง

เกียรติศักดิ์ พันธโฮม และศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวุธ. (2560). การจัดการป่าชุมชนแบบมีส่วนร่วมโดยการเทียบเคียงต้นแบบเพื่อการจัดการป่าชุมชนที่ยั่งยืนของตำบลนาชุมแสง อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น.

วารสารการบริหารท้องถิ่น, 10(1), 120 – 132.

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2559). รายงานแผนกทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. นครหลวงเวียงจันทน์: สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.

แขวงคำม่วน. (2558). ยุทธศาสตร์ป่าไม้แขวงคำม่วน พ.ศ. 2558-2563. แขวงคำม่วน: สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.

รัชชัย สุขลอย และนุชนาด มั่งคั่ง. (2554). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ : บ้านคลองทราย ตำบลวังน้ำเขียว อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 13(1), 15-26.

- พนิกุล อู่สกุล. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของสมาชิกชมรมอนุรักษ์ธรรมชาติบ้านวังลุง ต.ทอนหงส์ อ.พรหมคีรี จ.นครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ณัฐวรรณ สุนทรวิฑูริชิต และกาญจนา สุขาบงรณ์. (2556). การศึกษาสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขตตำบลสามบัณฑิต: กรณีศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชน. (รายงานวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: คณะมนุษย์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- มณฑล จันทร์แจ่มใส. (2551). ปัจจัยการสื่อสารการตลาดที่มีต่อการเลือกสถานที่ท่องเที่ยว กรณีศึกษา: เกาะมุกด์ จังหวัดตรัง. วิทยานิพนธ์ปริญญาสาขาศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- เบญจวรรณ บุญยรัตน์. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประชาชนชายแดนไทย – ลาว. วารสารสังคมศาสตร์วิชาการ สำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 7(2), 1-8.
- พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ. (2536). การสร้างตึ่ป่าสงวนแห่งชาติ เลขที่ 164/นย. นครหลวงเวียงจันทน์: สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว.
- พระมหาประกาศิต สิริเมโธ (ฐิติปสิทธิกร). (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านคลองใหม่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิไลลักษณ์ สุวจิตตานนท์. (2552). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กรณีศึกษาประชาชนในเขตเทศบาลพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุชาวลี ชูเอน. (2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน กรณีศึกษาตำบลวังมะปราง อำเภอวังวิเศษ จังหวัดตรัง. วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 23(3), 44-53.
- อัครีมา พลกำจัด, ญัฐพงศ์ จิตรนิรัตน์ และพรไทย ศิริสาธิตกิจ. (2560). ธรรมนุญลุ่มน้ำภูมิ: ประชาธิปไตยฐานรากกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. วารสารการบริหารท้องถิ่น, 10(1), 98 – 119.

Translated Thai References

- Boonyarat, B. (2015). The Factors affecting Behavior on Natural and Environmental Conservation of people in border Thai - LAO PDR. *Journal of Social Academic*, 7(2), 1-8. (In Thai)
- Choo-en, S. (2012). People's participation in the community forest mana gement: a case study of the Wangmaprang subdistrict, Wangwiset district, Trang province. *Academic Services Journal Prince of Songkla University*, 23(3), 44-53. (In Thai)

- Janjamsai, M. (2008). *Marketing communication factors towards the selection of tourist destinations. Case study: Koh Mook, Trang Province*. Thesis for Master degree of Architecture in Architectural Technology. King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang. (In Thai)
- Khammouane. (2015). *Khammouane Province's Forest Strategy 2015 – 2020*. Khammouane: Lao People's Democratic Republic. (In Lao)
- Ministry of Natural Resources and Environment. (2016). *Natural Resources and Environment Department Report*. Vientiane: Lao People's Democratic Republic. (In Lao)
- National Forest Reserve Act. (1993). *Establishing the National Forest Reserve No. 164*. Vientiane: Lao People's Democratic Republic. (In Lao)
- Phanthahom, K. & Wongthanuwasu, S. (2017). Models for Sustainable Community Forest Management in Tambon Nachumsaeng, Phuwiang District, Khon Kaen Province. *Local Administration Journal*, 10(1), 120 - 132. (In Thai)
- Phramaha Prakasit Sirimedho (Thitipasitthikron). (2014). *Participation of People in Community Development of Sufficiency Economy Village of Ban Klong Mai Community, Sampran District, Nakhonpathom Province*. Thesis for Master degree of Arts in Social Development. Mahachulalongkornrajavidyalaya University. (In Thai)
- Polkamchad, A., Chitniratna, N., & Sirisatidkid, P. (2017). Phumi Watershed Charter: Grassroots Democracy and the Management of Natural Resource and Environment. *Local Administration Journal*, 10(1), 98 - 119. (In Thai)
- Soonthonwaritthichod, N. & Sukhaboon, K. (2013). *A study of environmental problems in the district, three graduates: Factors affecting the development of natural resources and environment of the people of the Third District graduates*. (Research Report). Faculty of Humanity and Social Sciences, Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University. (In Thai)
- Sukloy, T. & Mangkang, N. (2016). Factor Affecting Community's Participation in Forest Resource Conservation: Klongsai Village, Wang Nam Khiao Sub-district, Wang Nam Khiao District, Nakhon Ratchasima Province. *Applied Economics Journal*, 13(1), 15 – 26. (In Thai)
- Suwajittanon, W. (2009). *Public Participation in Eco-Tourism Management: Case study of People in Phra Nakhon Si Ayutthaya Municipality, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province*. Thesis for Master degree of Journalism in Mass Communication, Thammasat University. (In Thai)

Uisakul, P. (2013). *Factors Affecting the Participation in Forestry Resources Conservation of Ban Wanglung Environmental Conservative Club Member, Thonhon Sub-district, Promkiree district, Nakornsithammarat Province*. Thesis for Master degree of Social Sciences in Environmental, Mahidol University. (In Thai)